

בשלה פרעה? הלוא בפרשת בא ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים. איך, איך למען ה' פרעה מעז לאתר עשר מכות לחשוב שהוא הוציא או שלח את עם ישראל מארץ מצרים. אלא מה, זה בא ללמדנו מה שקורה כאשר אדם שבוי בתפיסה מעוותת (קונספציה) לא משתחרר ממנו אלא אם הוא גיבור בארי לנתק מעצמו את חבלי העיוות. והנה הקב"ה זימן לנו לראות את הדבר הזה בעיניים. ידוע שיונתן בן עוזיאל כותב ש"ואמר פרעה על בני ישראל", שפרעה דיבר עם דתן ואבירם שלא יצאו עם עם ישראל אלא נשאר עד שראו את הקב"ה נלחם להם במצרים, תפסו את הרגליים וחצו מחנות. אבל, התפיסה המעוותת נשארה אצלם עד רדתן לבאר שחת. לכן, אנחנו חייבים ללמוד היטיב את הפרשה. לראות איך עם ישראל מתפצל לפני קריעת ים סוף. איך עם ישראל מתלוננים במרה. איך עם ישראל מתלוננים כשנגמר להם הצידה לדרך. איך עם ישראל מתלוננים ברפידים. לעומת זאת איך הקב"ה רואה את עם ישראל בעת ההיא "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. כאילו שלא היה ולו תלונה אחת. כאילו אמרו "נשמת ברוב עם" אחרי החסד הנפלא שהיה באלים עם עצי התמר ומעיינות המים. זה לעומת זה, חסדי הבורא יתברך שמו לעומת סוג של כפיות טובה. אבל אל דאגה. הקב"ה לא נשאר חייב. בסוף הפרשה כאשר היו בשיא כפיות טובה, מסובכים בענני הכבוד ומנסים את ה' לדעת היש ה' בקירבינו, אזי מגיע עמלק. שלושת אלפים ועוד שנים אחר כך, כאשר כפויי הטובה, עוכרי ישראל, זוללי שרצים אשר טימאו גופם ונפשם באכילת השקין עד שנהפכו לשכאלו, לא נחו עד שהיללו את יום הקדוש בפרהסייה, הביא הקב"ה תזכורת. האמת, מי שזכרונו עובד זוכר את היהירות לאחר מלחמת ששת הימים שנמוגה במלחמת יום הכיפורים. שוב היהירות חסרת האמונה (הלוא אין הקב"ה יכול לדור יחד עם בעלי גאוה) נפלה וקרסה. סימנת המלחמה היתה "ישראל בטח בה". והנה, כאשר ביום שמחת תורה לקינו, ראו שוב את חסרת האונים של יהודים שהם שונאי ישראל. יהירותם עזרה להמיט את האסון הנורא. חוסר האמונה והביטחון שאם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר, קרסה מול העיניים. פתאום הלהיט החדש אלו הם ציצית ותפילין. שירת האמונה. תפילות. תהילים. אנחנו מכניסים ספרי תורה במספרים שעם ישראל לא ידעו. עוד ועוד שמירת שבת. פתאום, הפגישה של פנים מול פנים עם ציבור שומרי תורה ומצוות ולא דרך מחרחרי הריב שונאי ישראל השופרות של המסכים, פתאום אנשים לומדים לשמור שבת קודש. רואים את היופי של לחיות חיי תורה וקיום מצוות. אבל אנשי התפיסה המעוותת שוב יוצאים לרחוב לחולל שוב שנאת יהודים, שנאת ישראל וחילול שם שמיים. אבל, כמו שמובא בספה"ק ישמח ישראל של הרבי מאלכסנדר זצוק"ל, החלק יעקב של הנשמה

היהודית אשר ניצוצה אינה כבה, נדלקה שוב. כאשר חסר דעת "נבח" על תלמיד בבית ספר חסר כל יהדות העיז להניח תפילין, למחרת רוב הבנים תלמידי התיכון הניחו תפילין. לא עזר יללותיו של המזמר שעפרא לפומיה על מה שאמר. עם ישראל מתעורר. עוד ועוד יהודים לאחר ביאת עמלק בני זמנינו הבינו שזה הזמן להתקדש לנסיעה מרפידים להגיע להר סיני. את זה הייבים ללמוד ואת זה הייבים ללמד. יום יום כאשר אנחנו אומרים פסוקי דזמרה, שנפסק להלכה כל האומר שירת הים בשמחה מוחלין לו על כל עוונותיו. זה שיהודי במרחק של שלושת אלפי ושלוש מאות שנה אומר שבה והודיה על ההצלה הנפלאה שהקב"ה עשה לנו כאילו זה קרה רק היום, לבו שמחה, הוא יודע ומכוון בפירוש המילות, זה לבד מזכהו במחילת העוונות. כי יש בו הכרת הטוב. על זה הוסיף הגאון רבי עקיבא איגר זצוקללה"ה, שעניין זה נוגע לכל זכירת יציאת מצריים, כי האמירה בשמחה תחזק את האמונה. זה הזמן שנקדיש את הדקות היקרות של כל תפילת שחרית וערבית להיות מכירי טובה, מחזקי אמונה כדי שאכן סוף סוף יימחה זכרו של עמלק שנזכה לראות בעינינו שהכסא שלם והשם שלם, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, השתא בעגלא רידן.

והמים להם חומה מימנם ומשמאלם. אין מים אלא תורה. מה ששמר, שומר וישמור עלינו מכל משמר זה רק עמלה של תורה. האור של העמל, המתיקות של העמל שומרת על האדם לבל יסור ויתור היכן שנצטוו להסיר רגליו משם.

מה תצעק אלי, כי אמנס הוא היה בכלל וילעקו בני ישראל אל ה', אמנס לעקת משה לא היתה מיראת פרעה וחילו, כי כבר הגיד לישראל את מפלת המצרים ומיתתם כאמרו לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ה' ילחם לכם אבל היתה לעקתו על שרי ישראל שהעיו פניהם צאמרס המבלי אין קצרים וחשב צביל זה שלא יסמעו לו להכנס צים, לפיכך אמר לו מה תלעק אלי בזה, כי אמנס אתה חושד בכשרים, דבר אל בני ישראל ויסעו, ולא ימרו את פיך: דברי הספורנו מדהימים. הקב"ה מלמד את משה רבינו פרק בהליכות עם ישראל. נכון, כאשר התמנית למנהיג, הקדמתי לומר שהם טרחנים, נרגנים וקשה עורף. אבל ברגע של אמת. כאשר אין שני צדדים למטבע, הם תמיד יעשו את הצעד הנכון. עד שנכתב במפורש, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

וירא ישראל את מצרים מת. בראיה ראשונית, שטחית, ראו שאמנס המצרים מתו. אין יותר חשב שיתנקמו בהם. אבל, אומר הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב, כאשר התבוננו, ראי' אחר ראי' ראו, ראו את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים. המצריים לא מתו מעצמם. הכל בגזרת עליון. אזי נאמר ויאמינו בה' ובמשה עבדו. יתר על כן, נאמר שבני ישראל הלכו בתוך הים, ביבשה. אחר כך נאמר שבני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. האיר הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זצוקללה"ה את עינינו, בראשית ההליכה הרגישו שהנס הוא, ללכת בתוך הים על יבשה. אחרי שמדרגת האמונה החלה לפרוח ולהתעלות, שהרי ראתה שפחת על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, הבינו שגם ללכת על היבשה זה כמו ללכת בתוך הים. הכל נס. אין טבע ומנהגו של עולם. הכל בגזרת עליון. וכדברי הרמב"ן זצ"ל "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם".

למען אנסנו הילך בתורת: אם יסמרו מכות התלויות בו שלא יותירו ממנו ולא ילאו צצבת ללקוט. לשון רש"י. ואינו נכון, אבל הוא כמו שאמר המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להטיבך

באחריתך, כי נסיון הוא להם שלא היה בידם מזון, ולא יראו להם ענה במדבר רק המון, שלא ידעו מתחלה, ולא שמעו מאבותם, ויורד להם דבר יום ביומו וירעיבו אליו, ועם כל זה שמעו ללכת אחרי השם לא מקום לחם: וככה אמר להם עוד וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענותך ולמען נסותך לדעת את אשר בלבבך התשמור מצותיו אם לא, כי היה יכול להוליכם בדרך הערים אשר סביבותיהם והוליכם במדבר נחש סרף ועקרב, ואלא יהיה להם לחם רק מן השמים דבר יום ביומו, לנסותם ולהטיב להם באחרונה, שיאמינו בו לעולם. וכבר פירשתי ענין הנסיון בפסוק והאלהים נסה את אברהם. והרב אמר במורה נבוכים לדעת כל יודע ולנסות היש תועלת בעבודת האל ואם יש זה ספוק לורד אם לא. ואם כן היה ראוי שיאמר "למען ינסה לדעת": והנה לא הזכיר כאן דבר רק המון שהוא הלחם שהמטיר להם, אבל כאשר אמר להם משה באת ה' לכם בערב צקר לאכול ולחם צקר לשבוע, ידענו כי הכל נאמר לו, אבל הכתוב יקצר בדברים הנכפלים בענין הנווי או בספור, כאשר הזכרתי לך פעמים רבים. ופעמים לא יזכיר האחד כלל, דכתיב בפרשה הזאת זה הדבר אשר אנה ה' מלא העומר ממנו, ולא נכתבה הנואה כלל, וכן במקומות רבים. ועל דעת האומרים כי "לחם" כל מאכל, יתכן שיאמר הנני ממטיר לכם לחם על המון ועל השל, כי יתכן להם שאלתם שאלו לחם וצקר, ומשה פירש שיהיה הצקר בערב לאכול והלחם צקר לשבוע כדרך כל הארץ: דברי הרמב"ן זוהרים. הנסיון הקשה הוא כאשר שוכבים לישון ואין בבית מאומה לאכול מחר בבוקר. אחד מהנסיונות הקשים ביותר לאדם הוא להיות תלוי באחרים. עיקר עבודת האדם לדעת שהוא תלוי כל כולו אך ורק בהקב"ה לבדו. כל העניין של ירידת המון היה כדי שבני ישראל ידעו שאכן הולכים לישון בלילה כאשר לא נשאר בבית דבר מה להכניס לפה. ישכימו קום בבוקר והנה מאכלם מונח להם בקופסא. יש מי שאוהב אותם ודואג להם. בני ישראל לא אהבו תלות זה כאשר נתגלה בעניין המרגלים. לא רצו להשאר חייבים. אבל, זה כל העניין של עם ישראל לדעת שאנחנו תלויים ברחמיו וחסדיו. גם לנו הדור המתועש שהכל מוכן ומזומן להם, בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, ישנם מדינות שלא יכלו לאצבע השי"ת. שלח הקב"ה את הקור ומאות אלפים נותקו מחשמל וטלפון למשך שבוע. ושרדו. למדו להסתדר. כי כל החיים זה על מוצא פי ה'. אנשי הביון והצבא, שכחו שאנחנו תלויים בחסדי שמיים, סמכו על כל מיני טכנולוגיות שהתברר בשמחת תורה השנה שהם שווים פחות מקליפת השום. וזה מדוע חייבים להקפיד יום יום לומר פרשת המן כדי לחיות עם אמונה זו. רק הקב"ה זן ומפרנס. רק הקב"ה שומר ומשגיח. נכון, זה קשה מאד בעידן שלנו לשבת ולראות את יד השי"ת. אבל, מי שמטריח עצמו לראות יראה ויראה. זה הנסיון של הדור אשר עניין ההסתפקות ממנו והלאה בלתי בזמנים או מקומות שדודינו שולח ידו מן החור כדי להמות את המעיים. שומה עלינו בכל פינותינו ומקומותינו להתריע. לעורר הלבבות והמחשבות. כאשר אנחנו סועדים ומברכים על המזון יש לנו להתבונן בכך. כי בזכות האמונה שהקב"ה זן ומפרנס נזכה שוב לאכול מן הזבחים ומן הפסחים.